

WILHELM HÜNERMANN

ŽIVÉ SVĚTLO

Historický román
o svaté Hildegardě z Bingenu

Obsah

I	Srnčí parohy a stříbrné ostruhy	7
II	Živé světlo	25
III	Stařena ze strašidelného lesa	40
IV	Šach.....	57
V	Rytíř a poustevnice	72
VI	Zpráva ze slonoviny.....	86
VII	Veliká radost.....	92
VIII	Píseň, kterou se nikdo nemůže naučit	101
IX	Bílý ornát.....	113
X	Přepadení kláštera	127
XI	Dvě koruny	136
XII	Píseň tří mláďenců.....	144
XIII	Boží harfa.....	154
XIV	Velký a malý opat.....	163
XV	Nesoulad i harmonie.....	183
XVI	Velepíseň milosti.....	197
XVII	Cesta do Mohuče	204
XVIII	Králův posel.....	223
XIX	Matka.....	229
XX	Vzpouřa v Mohuči.....	240
XXI	Vínový mužíček a cesta do Trevíru	250
XXII	Císař.....	263
XXIII	Žhář v zemi.....	271
XXIV	Město tří korun	280
XXV	Kalich z Getsemanské zahrady	290
XXVI	Návrat marnotratného syna	299
XXVII	Poslední vichřice.....	309
XXVIII	Píseň doznívá	321

I

Srnčí parohy a stříbrné ostruhy

Řeka Nahe k Rýnu nespíchá, teče zvolna a klidně. Celé údolí je ponořené do zlatého slunečního svitu. Říční proud probleskuje mezi vinicemi. Lesy hýří tisíci barev, podzim už oděl svět do své pestré krásy.

Dubovým lesem nedaleko hradu Böckelheim běží k řece srnec. Špičky jeho nádherného paroží se lesknou ve slunečních paprscích. Na okraji paseky zůstane stát, nastraží uši, zavětrí. Potom klidně pokračuje v cestě. V dobrém rozmaru si nevšimne postavy, která se krčí v nedalekém houští.

Je to chlapec se světlými rozčuchanými vlasy a s panovačným výrazem. Na barevnou kazajku si připevnil zelené větvičky, aby zmátl zvěř. Už celé hodiny tu na srnce trpělivě číhá a teď se na něj dívá dychtivýma očima. Opatrně se prodírá lesní houštinou, nedbá, že mu ostružinové trní trhá šaty a do krve rozdírá ruce. Srdce mu div nevyskočí z hrudi, ale ruka, která právě zdvihá luk, se netřese. Srnec musí udělat ještě několik kroků, až potom může chlapec vystřelit. Už napíná tětivu, když zvíře znenadání zastaví, polekaně se otočí a pak se dlouhými skoky rozběhne pryč. Šíp, který za ním mladý lovec vyslal, mine cíl.

Střelec zbledne hněvem. Skřípe zuby a rozhlíží se, co mu zvěř vyplašilo. Nemusí čekat dlouho, vzápětí totiž uslyší chrochtání a kvičení a hned nato spatří, jak se po široké

lesní cestě žene stádo prasat hnané plavovlasým bosým chlapcem.

Hněv lovce nezná míru. Rozlíceně se osopí na pasáčka:

„Tví smradlaví vepři mi vyplašili srnce, za to budeš pykat!“ Jako divoká šelma se vrhne na překvapeného mládence a tluče ho pěstmi. Ale pasáček nezůstane panskému výrostkovi nic dlužen, a tak se oba na lesní cestě rvou, škrábou a kousají, až by si člověk myslel, že jde o boj na život a na smrt.

Najednou se ozve dusot kopyt. Prasata se s kvičením rozutečou. Chlapci ovšem nic nevidí ani neslyší, takže se téměř dostanou pod kopyta cválajícího koně. Jezdci se jen s námahou podaří hřebce strhnout těsně před hochy zaklesnutými do sebe.

„Z cesty, chátro!“ zařve hromovým hlasem na oba rváče. „Není snad na rvačky dost místa na louce? Od sebe, zbojnící!“

Chlapci se rozpačitě zvednou. Vypadají žalostně. Pasáček má roztrženou košili a panský chlapec si rukávem utírá krev z tváře. Přesto se směle podívá na jezdce, muže robustní postavy se srdečnou urozenou tváří, jemuž přes koženou kazajku splývá hedvábný plášť s kožešinou. Jeho dva společníci, kteří mezitím dorazili, mají na sobě méně honosné oblečení, ale i tak v nich lze poznat rytíře.

„Kdo jsi?“ oboří se první jezdec na mladého lovce.

„Jsem Roderich, syn hradního pána Hildeberta z Böckelheimu,“ odvětlí hrdě chlapec.

„Syn hradního pána Hildeberta,“ opakuje jezdec pomalu a pokyvuje hlavou. „Zdá se, že hradní pán má temperamentní následníky. A proč se šlechtický syn rve s pasáčkem vepřů?“

„Pane!“ vybuchne šlechtický synek. „Vyplašil mi srnce. Šesteráka, pane, s takovými parohy! Podobné otec nemá na celém hradě. A toho srnce mi vyplašil Robert se svými prasaty.“

Chlapcovy oči se opět blýskají a jeho mladé čelo se vraští zlostí. Pevný pohled jezdce ho však zastaví, jinak by se opět vrhl na pasáčka.

„Věděl vůbec Robert, že tu číháš na srnce?“ ptá se jezdec klidně.

„No, to nevěděl,“ odvětlí Roderich váhavě.

„A co ti dává právo napadnout ho jako nějakého poličního zloděje?“ zvolá jezdec a jeho ocelově modré oči zaplanou tak hrozivě, že mladý šlechtic jejich pohled nemůže vydržet.

„Pane, je to náš sluha, pasáček vepřů z hradu,“ koktá zmateně.

„A ty si myslíš, že ho proto můžeš napadnout a srazit k zemi, jak se ti zlíbí?! A přitom sis to ještě ke všemu zavínil sám!“ Hlas jezdce burácí jako hrom. Panský chlapec se zbytečně snaží bránit výčitkám. „Přesně tak, můžeš si za to sám! Vždyť který lovec číhá na zvěř tak blízko u cesty? Copak se v celém lese nenajde lepší místo na čekanou? Choval ses jako dítě a teď si vylíváš zlost na nevinném.“

„Už nejsem žádné dítě!“ Rodericha se zmocní chlapecký vzdor. „Zítرا dostanu výzbroj a stříbrné ostruhy!“

„Ostruhy si musíš zasloužit, chlapče!“ říká jezdec už trochu mírněji. „Můžeš mi vyjmenovat sedm rytířských dovedností?“

Chlapec se na okamžik zamyslí, jestli je vůbec povinen odpovídat neznámému člověku v otcově lese. Potom ale zdvihne hlavu, podívá se jezdcovi do tváře a spustí:

„Toto je sedm rytířských dovedností: jízda na koni, plavání, lukostřelba, šerm, lov, šachy a psaní básní.“

„A všechny ovládáš?“ zkoumá přísný pán dále.

Dřív než mladý šlechtic stihne odpovědět, skočí mu do řeči pasáček Robert:

„Je to tak, pane! Roderich je ovládá všechny. Na koně vyskočí bez třmenů. Plavat umí jako ryba. Střílet z luku, šermovat a lovit, ježdanánku! To mu jde tak snadno jako žádnému jinému. Ptáka trefí ve vzduchu za letu. I šachy hraje. Jen nevím, jak mu to jde s veršováním.“

„Nesnáším veršovánky!“ přizná se čestně Roderich.

„A přece se tolik z těch nejudatnějších rytířů cvičí v krásném umění hudby a poezie, protože zušlechťují srdce a těší smysly,“ promlouvá vážně neznámý. „Ale uměl bys mi vyjmenovat i sedm rytířských ctností?“

„Toto je sedm rytířských ctností,“ odpoví Roderich už bez zaváhání: „Láska k Bohu, úsilí o čest, věrnost, pravdivost, pokora, milosrdenství a mírnost.“

„Přesně tak, mírnost!“ opakuje jezdec. „Mírnost je nejdůležitější z rytířských ctností, všechny ostatní z ní vycházejí. Zachovávat míru je rytířské, ale unáhlené a nerozvážené jednání jsou způsoby nezralého a pošetilého mládence.“

„Pane, on je jinak celkem klidný a hodný,“ brání pasáček panského syna. „Jen někdy v něm zlostí vzkypí krev a potom neví, co dělá.“

„Mlč, Roberte,“ vyštěkne Roderich, „nechci, abys mluvil za mě! Teď uznávám, že jsem se choval jako ničema, a ne jako rytíř. Pán mi za to může určit trest. Přijmu jej.“

Neznámý jezdec chvílku mlčí, zatímco si se zalíbením prohlíží šlechtického mladíka, který před ním zahanbeně stojí. Potom řekne:

„Tak dobře. Chci ti uložit pokání. Vidiš, že koně rozehnali vepře do všech stran. Pro pasáčka bude obtížné znovu je všechny najít. Pomůžeš mu a potom s ním zaženeš stádo do hradních chlévů.“

„Já mám honit prasata?“ rozčiluje se chlapec. „To je nedůstojné, pane!“

„Žádná práce není nedůstojná,“ odpovídá přísně neznámý. „Žádná počestná práce není nehodná šlechtice, ani pasení vepřů. Svou prchlivost musíš napravit pěstováním pokory. Nebo jsi zapomněl, že i pokora patří k rytířským ctnostem? Kdo byl tvým vychovatelem?“

„Otec mi dal rytířskou výchovu!“ odvěti chlapec hrdě.

„A kdo tě naučil dobrým mravům?“

„Matka.“

„Tak to jsi měl správné učitele,“ oduší jezdec. „Ukaž, že jsi jich hoden, a odčih své provinění obětí pokory!“

„Dobře,“ souhlasí potichu Roderich a sklopí hlavu.

„Bůh tě opatruj!“ zvolá neznámý a pokyne rukou. Potom pobídne koně ostruhami a s oběma rytíři odcválá.

„Kdo byl ten cizinec?“ ptá se Robert, zatímco se oba ještě chvíli dívají za jezdci.

„Byl to rytíř,“ odpovídá Roderich. „To sis přece mohl všimnout podle jeho zlatých ostruh a podle nádherného koně, na němž cválal. A vůbec, tak jako on může vypadat a mluvit jedině rytíř. Ale teď pojď, jdeme hledat prasata!“

„Ále, nech to být, Roderichu,“ pokouší se mu to rozmluvit Robert, „příženu je sám jako vždycky. To přece není práce pro šlechtického synka.“

„Ty jsi a zůstaneš pasáčkem prasat,“ oduší panský chlapec a vyčítavě se na něj podívá. „Jinak bys věděl, že dané slovo se nesmí porušit. Nikdy z tebe nebude šlechtic.“

„Šlechtic!“ zašklebí se malý bosý chlapec. „To by tedy bylo! Šlechtic s prasetem v erbu! Hahaha! No pojď už, propánajána, musíme sehnat moje erbovní zvířata!“

Zanedlouho měli oba chlapci všechny vepře zase zpátky a hnali chrochtající a kvičící stádo směrem ke hradu.

Roderich konal svou práci vedle pasáčka prasat potichu a se zaťatými zuby. Robert proto usoudil, že musí kamaráda uchlácholit.

„Poslyš, Roderichu, vážně je mi líto, že jsem ti pokazil lov, ale určitě ještě zastřelíš spoustu srnců.“

„Nebylo to vlastně kvůli srnci,“ rozmluvil se šlechtic. „Jistě víš, že zítra mají být na hradě křtiny. Tentokrát sestřičky, desáté z nás. Bohužel, smrt si vzala už čtyři mé sourozence. Sestra je takové ubožátko, co tam leží v kolíbece, a maminka se moc bojí, že bude ty ostatní následovat do nebe. Ptal jsem se pastýře Arnolda, co by se s tím dalo dělat. Pověděl mi, že je zapotřebí přinést parohy z právě zastřeleného srnce a v den křtu je připevnit na zadní stranu kolíbký. To zažene zlé duchy a dítěti dá sílu i zdraví.“

„Tak proto musíš mít srnce za každou cenu! Teď je mi dvojnásob líto, že jsem ho vyplašil. Ale poslyš, Roderichu! Zítra brzy ráno se srnec vrátí. Víím o místě, kde ho určitě ulovíš.“

„Jenomže já ráno nesmím chybět na mši. Zítra přece dostanu stříbrné ostruhy!“

„Na mši budeš zase zpátky,“ slíbil pasáček. „Ale když se staneš panošem, už ti nebudu moci říkat Roderichu, ale panoši.“

„To je nesmysl, Roberte, pro tebe budu vždycky Roderich. A dám ti i novou košili,“ padl chlapci zrak na roztrhané šaty bosého kamaráda.

„Přece jen máš dobré srdce, Roderichu,“ podotkl pasáček. „A srnce ulovíme zcela jistě.“

V těžké zkoušce pokory a trpělivosti Roderich obstál, i když se stádem vepřů procházel hradní bránou. Najednou mu totiž do cesty vběhli dva chlapci. Desetiletý Hatto a jedenáctiletý Trautwin chvíli ohromeně civěli na toto nezvyklé divadlo a potom vybuchli hlasitým smíchem.

„Roderich se stal pasáčkem prasat!“ křičel Hatto a hýkal smíchy.

„Odešel ulovit srnce a vrací se se stádem vepřů!“ posmíval se Trautwin a plácal se do stehen. „Na svém prvním rytířském turnaji nebudeš cválat na koni, ale na praseti, panoš pasáček prasat!“ Roderich zbledl hněvem. Nejradši by na oba posměváčky skočil a za výsměch se jim odvděčil pěstmi. Ale nejprve chtěl dokončit svůj úkol. Museli ještě zahnat vepře do chléva. Co slíbil, to dodrží, i kdyby se celý hrad smíchy válel po zemi. Ale počkejte potom! Ať je vám Bůh milostivý, chlapečkové, až mi přijdete pod ruku!

Jakmile Roderich společně s Robertem zavřeli vrata chléva, nastala pro oba posměváčky nezvratná pohroma. Jednoho Roderich popadl za pačesy, druhého za kabát a oba přehodil přes oj vozu. Potom sebral nedaleko ležící bič, aby to, co si myslí, napsal svým bratrům na zadek. Vtom ale z výklenku rytířského domu zaznělo ostré pronikavé hvízdnutí. Než stačil uhodit, pustil Roderich bič na zem.

„Otec!“ lekl se a nechal oba posměváčky na pokoji. „Výprask dostanete jindy!“

„Jestli si nás chytíš, panoši pasáčku prasat!“ šklebil se Trautwin bratrovi drze do tváře, zatímco Hatto si komicky hladil zadek, jako by už nářez dostal. „Strašně to bolelo!“ sténal škodolibě před bratrem.